

2023, 12 (3), 1710-1726 | Araştırma Makalesi

Asimetrik Bilgi Çerçevesinde Mevduat ve Katılım Bankalarının Finansal Performanslarının Değerlendirilmesi

Hülya ER¹

Ahmet GÜLMEZ²

Öz

Asimetrik bilginin, sağlık, sigorta ve banka gibi sektörleri etkilediği ve bu doğrultuda ülke ekonomisi üzerinde de etkili olduğu değerlendirilmektedir. Bu çalışma, asimetrik bilgi çerçevesinde bankaların finansal performanslarının, BIST-100, reel kesim güven ve tüketici güven endeksleri üzerindeki etkilerini incelemeyi amaçlamıştır. Bu kapsamda Türkiye’de faaliyetlerine devam eden mevduat bankaları ve katılım bankalarının 2013Q1-2019Q4 yılları arasındaki verileri, korelasyon, regresyon ve panel veri analizi yöntemleri ile incelenmiştir. Elde edilen veriler ışığında mevduat ve katılım bankalarının likidite/varlık ve sermaye/varlık oranları ile reel kesim güven, tüketici güven ve BIST-100 endeksleri arasındaki ilişki düzeylerinin dönemler içinde yer alan konjoktürel gelişmelere ve zamana göre farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Tüketicilerin güveni konusunda katılım bankaları ile mevduat bankalarına duyulan güven arasında bir ayrımın olduğu belirlenmiştir. Tüketicilerin zamana ve konjoktürel gelişmelere göre katılım bankalarını mevduat bankalarına alternatif olarak değerlendirdikleri ve mevduat bankalarının katılım bankalarına oranla tüketici güvenine daha çok ihtiyacının olduğu tespit edilmiştir. Bankaların sermaye/varlık oranına reel kesim güven endeksinin etki ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Asimetrik bilgi ortamında, bankacılık ve reel sektörün birbirleri hakkında farklı bilgilere sahip olması ve reel kesim güven endeksindeki değişimler, bankaların sermaye/varlık oranını etkileyebilir. Bu etki doğrultusunda reel kesim güven endeksindeki değişimler bankaların sermaye/varlık oranlarını artırabilir veya azaltabilir. Yapılan çalışmalar doğrultusunda, asimetrik bilginin mevduat bankaları ve katılım bankaları üzerinde farklı etkiler yaratabileceği, bankaların bu konuya daha fazla önem vermelerinin finansal gelişim için önemli bir unsur olduğu değerlendirilmektedir. Asimetrik bilginin bankalar üzerindeki etkisini en aza indirebilmek, bankaların finansal sağlığını artırabilmek için daha fazla öz sermayeye dayalı yöntemlerin uygulanması önerilmektedir. Asimetrik bilgi çerçevesinde bankaların finansal performanslarının incelendiği çalışmaların sınırlı olması sebebiyle bu çalışmanın bankacılık sektörünün gelişimine ve literatüre katkı sunması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Finans, İslami Finans, Bankacılık, Katılım Bankacılığı, Panel Veri Analizi

Er, H. & Gülmez, A. (2023). Asimetrik Bilgi Çerçevesinde Mevduat ve Katılım Bankalarının Finansal Performanslarının Değerlendirilmesi . İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi , 12 (3) , 1710-1726 .
<https://doi.org/10.15869/itobiad.1324254>

Geliş Tarihi	07.07.2023
Kabul Tarihi	14.09.2023
Yayın Tarihi	30.09.2023
*Bu CC BY-NC lisansı altında açık erişimli bir makaledir.	

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu Meslek Yüksekokulu, Finans Bankacılık ve Sigortacılık Bölümü, Bolu, Türkiye, E-posta: hulyaer@ibu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-3715-2433

² Prof. Dr., Sakarya Üniversitesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi, İktisat Bölümü, Sakarya, Türkiye, E-Posta: agulmez@sakarya.edu.tr, ORCID: 0000-0003-2474-9385

2023, 12 (3), 1710-1726 | Research Article

Evaluation of Financial Performances of Deposit and Participation Banks within the Framework of Asymmetric Information

Hülya ER ¹

Ahmet GÜLMEZ ²

Abstract

It is considered that asymmetric information affects sectors such as health, insurance, and banks, and in this direction, it is also effective on the country's economy. This study aimed to examine the effects of banks' financial performance on BIST-100, real sector confidence, and consumer confidence indices within the framework of asymmetric information. In this context, the data of deposit banks and participation banks operating in Turkey between 2013Q1 and 2019Q4 were analyzed by correlation, regression, and panel data analysis methods. In light of the data obtained, it was concluded that the relationship levels between the liquidity/asset and capital/asset ratios of deposit and participation banks, and the real sector confidence, consumer confidence, and, BIST-100 indices differ according to the cyclical developments in the periods and time. It has been determined that there is a difference between the trust of the participation banks and the deposit banks regarding the trust of the consumers. It has been determined that consumers evaluate participation banks as an alternative to deposit banks according to time and cyclical developments, and deposit banks need consumer confidence more than participation banks. It has been concluded that the real sector confidence index affects banks' capital/asset ratio. In an asymmetric information environment, the banking and real sector have different information about each other and the changes in the real sector confidence index may affect the capital/asset ratio of the banks. In line with this effect, changes in the real sector confidence index may increase or decrease the capital/asset ratios of banks. In line with the studies carried out, it is considered that asymmetric information can have different effects on deposit banks and participation banks and that banks' giving more importance to this issue is an important factor for financial development. To minimize the effect of asymmetric information on banks and to increase the financial soundness of banks, it is recommended to apply more equity-based methods. Due to the limited number of studies examining the financial performance of banks within the framework of asymmetric information, it is expected that this study will contribute to the development of the banking sector and the literature.

Keywords: Finance, Islamic Finance, Banking, Participation Banking, Panel Data Analysis

Er, H. & Gülmez, A. (2023). Evaluation of Financial Performances of Deposit and Participation Banks within the Framework of Asymmetric Information . Journal of the Human and Social Science Researches , 12 (3) , 1710-1726 . <https://doi.org/10.15869/itobiad.1324254>

Date of Submission	07.07.2023
Date of Acceptance	14.09.2023
Date of Publication	30.09.2023
*This is an open access article under the CC BY-NC license.	

¹ Assistant Professor, Bolu Abant İzzet Baysal University, Bolu Vocational School, Department of Finance, Banking and Insurance, Bolu, Türkiye, E-Mail: hulyaer@ibu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-3715-2433

² Prof. Dr., Sakarya University, Faculty of Political Sciences, Department of Economics, Sakarya, Türkiye,, E-Mail: agulmez@sakarya.edu.tr, ORCID: 0000-0003-2474-9385

Giriş

Ekonomik sistem içerisinde üstlendiği işlevleriyle bankalar finansal piyasalarda önemli rol oynamaktadır. Türk bankacılık sisteminde kalkınma ve yatırım bankaları, mevduat bankaları ve katılım bankaları olmak üzere üç adet farklı bankacılık türü bulunmaktadır. İslam dininde faizin haram olması başta olmak üzere dini hassasiyetler ve çeşitli nedenlerle mevduat bankalarına alternatif olarak kurulan katılım bankaları, mevduat bankalarını tercih etmeyen tasarruf sahiplerinin atıl fonlarını bankacılık sistemine dâhil ederek ülke ekonomisine katkı vermektedir. Bankacılık sektörü içerisindeki pazar payını giderek arttıran katılım bankacılığının krizler karşısında da dayanıklı bir yapı çizdiği bilinmektedir.

Bankacılık sektöründe krizlere neden olan olgulardan birisi de asimetrik bilgidir. Asimetrik bilgi kavramı finans sistemi içerisinde, taraflardan birinin diğerine göre daha fazla bilgi sahibi olması şeklinde ifade edilmektedir. Bu kavram 1970 yılında Amerikalı ekonomist Akerlof (1970) tarafından geliştirilmiş ve Akerlof'un "*The Market for Lemons: Quality Uncertainty and the Market Mechanism*" başlığıyla yayımladığı çalışmada geniş olarak üzerinde durulmuştur. George Arthur Akerlof yaptığı çalışmada, taraflar arasında bilgiye sahip olma düzeylerindeki farklılıkların piyasaları etkileyebileceğini belirtmiştir. Bu teorik çerçeve, özellikle finans alanında asimetrik bilgi sorunlarını anlamak ve çözümlenmek için kullanılmakta ve bu konu üzerine yapılan daha fazla araştırmanın yolunu açmaktadır. Akerlof'un yanı sıra, Frederic Stanley Mishkin de asimetrik bilgi çerçevesinde finansal krizlerin nedenleri üzerine dikkat çekici çalışmalar gerçekleştirmiştir. Mishkin (1997), finansal krizler ve asimetrik bilgi arasındaki ilişkiye odaklanmış, finansal sistemde ve özellikle bankacılık sektöründe asimetrik bilginin artması sonucu krizlerin ortaya çıkacağını belirtmiştir. Krizlere sebep olan faktörler arasında faiz oranlarında yükselme, belirsizlikler, borsaların çöküşü ve banka bilançolarının bozulması gibi durumlar asimetrik bilgi çerçevesinde açıklanmıştır. Bu faktörlerin, finansal sistemde asimetrik bilgiyi ve belirsizliği artırabileceği vurgulanmıştır.

Asimetrik bilgi teorisi temelinde, literatürde bankaların finansal performanslarının birçok makroekonomik değişken üzerinde etkili olup olmadığını araştıran çalışmaların olduğu görülmektedir. Fakat mevduat bankaları ile katılım bankaları arasında asimetrik bilgiye özgü çalışmalar sınırlıdır (Sayan 2019; Erer vd., 2019). Bu bağlamda, katılım bankaları ve mevduat bankalarının finansal performanslarına etki eden faktörlerin tespit edilebilmesi için asimetrik bilgi perspektifinden daha fazla araştırma yapılması ve bu alanda literatürün genişletilmesi önemlidir. Bu çalışmanın amacı, asimetrik bilgi çerçevesinde bankaların finansal performanslarının, tüketici güven, reel kesim güven ve BIST-100 endeksi üzerinde etkilerini incelemektir. Bu amaç doğrultusunda, "*bankaların sermaye/toplam varlık ve likidite/toplam varlık oranları ile reel kesim güven endeksi, BIST-100 endeksi ve tüketici güven endeksi değişkenlerinin yıllar içerisindeki ilişki düzeyleri ne yönde değişmekte, bu değişimler bankacılık sektörünü ne denli etkilemekte ve bu değişimlerin ortaya koyduğu sonuçlar nelerdir?*" sorularına yönelik cevap bulunması hedeflenmektedir. Çalışmanın literatüre ve bankacılık sektörünün gelişimine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Çalışmanın birinci bölümünde, finansal piyasalarda asimetrik bilgi kavramı, ikinci bölümünde asimetrik bilgi kriterleri çerçevesinde mevduat ve katılım bankalarını

kıyaslayan çalışmaların incelenmesi yer almaktadır. Çalışmanın üçüncü bölümünde araştırmanın yöntemi yer alırken dördüncü bölümde ise yapılan analiz bulguları yer almaktadır. Çalışmanın son bölümünde, elde edilen sonuçlar göz önünde bulundurulurken, bankacılık sektörünün mevcut durumu ile bankacılık sektöründe yer alan iki banka türünün asimetrik bilgi çerçevesinde makroekonomik göstergelerden ve piyasa koşullarından etkilenme düzeylerine yönelik değerlendirmeler ve öneriler bulunmaktadır.

Kavramsal Çerçeve

Finansal Piyasalarda Asimetrik Bilgi Kavramı

Ekonominin ihtiyaç duyduğu fon alım ve satım işlemlerinin merkez noktasında finansal piyasalar yer almaktadır (Münyas, 2016, s.3). Finansal piyasaların en önemli işlevlerinden birisi fon ihtiyacı olan birey, kurum ve/veya kuruluşlara kaynak oluşturmak ve bu kaynakların ekonomide en verimli şekilde kullanılmasını sağlamaktır. Finansal sistemlerin bu temel işlevini yerine getirememesi ekonomik büyümeyi engelleyebilecek bir unsur olarak değerlendirilmektedir (Mishkin, 1997, s.56). Bu doğrultuda asimetrik bilgi finansal sistemin etkin ve verimli işleyişini engelleyen önemli faktörler arasında yer almaktadır (Ocampo vd., 2008, s.5). Asimetrik bilgi, piyasalarda bir tarafın diğer tarafa göre daha fazla bilgiye sahip olmasıdır (Mishkin ve Strahan, 1999, s.3).

Finansal istikrarsızlığın, spekülasyon, faiz oranlarındaki değişimler, hisse senedi piyasalarındaki ani düşüşler, likidite sorunları ve asimetrik bilgi gibi faktörlerin birleşmesiyle ortaya çıktığı ifade edilmektedir. Oluşan finansal istikrarsızlık ise zamanla ekonomik krizlere sebep olmaktadır. Dolayısıyla, finansal istikrarsızlığa sebep olabilecek önemli faktörlerin arasında asimetrik bilgi de yer almaktadır (Müslümov ve Aras, 2004, s.57-58). Mishkin, finansal sistem içerisindeki krizleri asimetrik bilgi teorisi çerçevesinde açıklamaktadır. Mishkin (1997), finansal piyasalarda asimetrik bilginin artması sonucunda, asimetrik bilgi sorunlarının tetiklenerek krizlerin ortaya çıkacağını belirtmiştir. Ayrıca, finansal krizlere sebep olan; faiz oranlarındaki artış, belirsizlik, borsa çöküşü ve banka bilançolarının bozulması gibi faktörlerin üzerinde durmuştur.

Psikolojik faktörler, bireylerin ekonomik kararlarını etkilemekte ve rasyonellik varsayımından sapmalarına neden olabilmektedir. John Maynard Keynes'in, ekonomik analizinde "Hayvansal Güdüler" olarak bilinen tüketicilerin duygularına odaklandığı görülmektedir (Demirel ve Artan, 2017, s.417). Shiller ve Akerlof (2010), "Hayvansal Güdüler" adlı kitabında bireylerin ekonomik kararlar alırken insani güdülerin rolünü tekrar ele almaktadır. Yazarlar, bireylerin ekonomik kararlarında sadece mantıksal olgulara yer vermediğini, aynı zamanda hayvansal güdüler olarak tabir edilen, güven, adalet ve umut gibi duygusal unsurlarla da hareket ettiğini belirtmektedir. Ekonomi alanında yapmış olduğu çalışmalarıyla tanınan ve aynı zamanda Nobel Ekonomi Ödülü sahibi de olan Stiglitz, 2008-2009 yıllarında görülen ekonomik krizin ana sebepleri arasında güven unsurunun çöküşünün yer aldığını belirtmiştir (Stiglitz, 2008). Bankaların finansal açıdan istikrarlı bir görünüme sahip olmaları, tüketicilere güven aşılarda ve bu doğrultuda tüketici davranışlarını olumlu yönde etkileyebilmektedir. Finansal sistem içerisinde taraflardan biri diğerine göre daha etkin bir şekilde bilgi kaynaklarına ulaşabilmektedir. Bu durumda daha az bilgiye sahip olan taraf diğer tarafın kararlarını ve davranışlarını takip etme eğilimi sergileyebilmektedir. Yatırımcı

paniğine ve bireylerin sürü davranışı sergilenmesine genellikle asimetric bilgi sebep olmaktadır (Ocampo vd., 2008, s.5-6).

Finansal sistemin temel taşı olarak kabul edilen bankalar, güven endeks verilerini stratejik kararlar almada kolaylık sağlamak için kullanmaktadır. Tüketici güven endeksi (TGE), tüketicilerin bireysel ekonomik durumlarını, genel ekonomik tabloya dair mevcut durum değerlendirmelerini ve geleceğe yönelik ekonomik beklentileri ile yakın zamanda harcama ve tasarruf eğilimlerini ölçmeyi amaçlayan bir göstergedir (TÜİK, 2020). Reel kesim güven endeksi, reel sektörde olan kurum ve kuruluşların ekonomik görünümüne yönelik genel izlenimleri ölçmeyi amaçlamaktadır (TCMB, 2020). Tüketici güven endeksleri gibi reel kesim güven endeksleri de güven ve istikrara bağlı olarak bankaların finansal performanslarını etkileyebilmektedirler. Güven ortamında, bankalar işletmelere kredi vermeye daha istekli olabilir, işletmeler ise kredi taleplerini artırabilir. Bu durum bankaların finansal performansını da olumlu yönde etkileyebilecektir.

Bankaların finansal performansı ile BIST-100 endeksleri arasındaki ilişkiyi ve etkiyi değerlendirmek için asimetric bilgi konusunu göz önünde bulundurmamak önem arz etmektedir. Piyasada oluşan hareketlerin takip edilebilmesi ve yatırım araçlarının kıyaslanması amacıyla farklı özelliklere sahip endeksler hesaplanmaktadır (BIST, 2020). Endeksler, ekonomi ve işletme gibi konuların sosyal olaylarla ilişkisinin varlığı ya da yokluğu hakkında bilgi vermenin yanı sıra, hisse senedi fiyatlarında, piyasaların performansında hisse yatırımcılarına genel bilgiler içermektedir. BIST-100 endeksi, hisse senedi piyasasında temel endeks olarak kullanılmaktadır (Demir, 2014, s.25-26). Tüketicilerin kendi düşünce ve fikirlerine dair inançlarının yüksek oluşu, gelecekte oluşacak olan ekonomik tabloya karşı da güçlü bir güven duygusu ile bakmalarına zemin hazırlayabilir. Güven duygusunun yüksek olduğu ekonomik ortamlarda tüketiciler borsaya karşı da iyimser bir tavır ile daha fazla yatırım yapma eğiliminde olabilmektedir (Hsu vd., 2011). Borsadaki hisse senedi fiyatlarının artması yatırımcılar tarafından olumlu olarak yorumlanmaktadır (Jansen ve Nahuis, 2003). Fakat yatırımcıların ekonominin kötüye gideceği düşüncesinden hareketle hisse senetlerini satma eğiliminde olmalarının da hisse senedi piyasasında olumsuz bir hava oluşturabileceği bilinmektedir (Chen, 2011, s.227). Bankaların finansal performansındaki sorunlar, BIST-100 endeksinin performansında olumsuz etkiler neden olabilir. Ayrıca, borsadaki düşüşler de finansal piyasalar içerisinde yer alan işletmelerin net değerlerinde düşüşlere ve asimetric bilgi sorununun getirdiği olumsuzlukların artmasına neden olabilir (Mishkin, 1997, s.65).

Asimetric bilgi çerçevesinde, faiz oranlarındaki artış bankaların faiz ödemelerini artırarak likiditelerinin azalmasına ve dolayısıyla bilançolarının da bozulmasına yani öz sermayelerinin azalmasına sebep olmaktadır (Hahn ve Mishkin, 2000, s.5). Bankaların öz sermayelerinin yeterli düzeyde olması yatırımcıları korumakta ve yatırım yapma konusunda onlara güven vermektedir. Ayrıca, bankaların likidite yetersizliği, paydaşların bankaya olan güvenini sarsmaktadır (Takan ve Acar, 2018, s.51-52). Banka bilançolarının bozulması asimetric bilginin meydana getirdiği sorunları arttırırken bankaların kredi sunma yeteneklerinde de azaltıcı bir etki yapmaktadır (Mishkin, 1997, s.64). Bankaların aktiflerindeki azalışlar, piyasa güvenilirliğine ve öz sermaye azalışlarına sebep olmaktadır. Bankanın öz sermayesi ne kadar düşükse, iflas etme ihtimali o kadar yüksek olarak yorumlanabilir. Öz sermayesi güçlü olan bankalar

iflastan uzak ve güven verici algılanırken, öz sermaye düşüklüğü bunun tersine bir yoruma sebep olmaktadır (Parasız, 2007, s.85). Bankaların bilanço yapısını ölçmek için birçok oran geliştirilmiştir. Banka sermaye/varlık oranları (SVO), bir bankanın sahip olduğu öz sermaye miktarının toplam varlık miktarına oranını ifade etmektedir (Takan ve Acar, 2018, s.51-52). Likidite/varlık oranları (LVO), toplam varlıklar içinde bankanın likiditesinin oranını ifade etmektedir. Likidite oranı ne kadar yüksekse müşterilerin ve yatırımcıların bankaya güveni artmakta, aksi durumda ise güven sarsılmaktadır (Yurttadur ve Demirbaş, 2017, s.99).

Literatür İncelemesi

Bankacılık sektörü içerisinde yer alan katılım bankalarının mevduat bankalarına göre daha istikrarlı olduğu birçok bilim insanı tarafından kabul edilmekte ve bu durum yapılan çalışmalarla desteklenmektedir. Büyük Buhran'a kredi sistemindeki istikrarsızlığın sebep olduğu ve piyasaya duyulan güvenin sarsılmasına sebep olduğu ifade edilmektedir. Yatırımların öz sermayeye dayalı olmasının finansal istikrarsızlık karşısında tehlike azaltıcı bir rol üstlendiği belirtilmektedir (Simons, 1948, s.320; Siddiqi, 2006, s.6; Chapra, 2019, s.98). Yapılan çalışmalarda, katılım bankacılığının mevduat bankacılığına oranla daha istikrarlı bir görünüme sahip olduğu ve verimlilik oranının yüksek olduğu tespit edilmiş olup, bu durumun da asimetric bilgi sorunuyla daha az karşılaşılmasına katkı sağladığı ifade edilmektedir (Al-Jarhi, 2002; Sadr ve Iqbal, 2002; Khan ve Mirakhor, 1994). Katılım bankacılığının kendine has prensipleri, müşteri ilişkileri tarzı ve şeffaflık gibi faktörlere bağlı olarak asimetric bilgi sorununu mevduat bankacılığına oranla daha iyi ele ele aldığı bilinmektedir (Al-Jarhi, 2021, s.335).

Finansal performans açısından bankacılık sektörünün iki önemli aktörü olan mevduat bankacılığı ve katılım bankacılığını karşılaştıran çalışmaların olduğu görülmektedir (Parlakkaya ve Çürük 2011; Iqbal 2012; Gökalp 2014; Toraman vd. 2015; Yurttadur ve Demirbaş 2017; Tuncay 2018). Parlakkaya ve Çürük (2011) çalışmalarında, kârlılık ve likidite oranları açısından katılım bankaları ve mevduat bankalarının arasında fark olduğunu tespit etmişlerdir. Iqbal (2012), likidite yönetimi konusunda İslami bankaların mevduat bankalarına oranla daha üstün bir performans sergilediği sonucuna ulaşmıştır. Gökalp (2014), mevduat bankalarının 2008 ekonomik krizi öncesinde katılım bankacılığında daha yüksek bir likidite oranlarına ve sermaye yapısına sahip olduklarını tespit etmiştir. Yurttadur ve Demirbaş (2017)'ın çalışmasında, katılım bankalarının öz sermaye kullanımında mevduat bankalarına göre daha düşük seviyede olduğu görülmüştür. Tuncay (2018) çalışmasında, katılım bankalarının aktif büyüklüklerinin mevduat bankalarına oranla daha düşük düzeyde olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Asimetric bilgi teorisi ilk olarak Akerlof (1970) tarafından incelenmiş olup, ekonomi biliminin yanı sıra finans alanında da kullanılmıştır. Akerlof, piyasada işlem yapan taraflar arasında bilginin asimetric olarak dağılması sonucunda oluşan farklılıkların piyasalar üzerindeki etkisini incelemiştir. Mishkin (1997) ise finansal krizler ve asimetric bilgi arasındaki ilişkiye odaklanmış ve finansal piyasalarda asimetric bilgi düzeyinin artmasının ekonomik krizlere neden olacak bir faktör olduğunu ifade etmiştir. Mishkin, asimetric bilgi probleminin nedenleri arasında banka bilançolarının bozulması, belirsizlik, faiz oranlarındaki artış ve borsa çöküşü olmak üzere dört ana unsur üzerinde durmuştur. Bu çalışmalar öncülüğünde, asimetric bilgi sorununu temel alan çalışmalar incelendiğinde, banka finansal performanslarının birçok

makroekonomik değişkenler arasında ilişki ölçen ve bu değişkenlerin ülke ekonomisi üzerinde etkili olup olmadığını araştıran çalışmaların olduğu görülmektedir. Yapılan çalışmalarda, asimetrik bilginin artması durumunda bankaların kredi verme davranışlarında farklılık gözlemlendiği tespit edilmiştir (Jaffee ve Russell 1976; Stiglitz ve Weiss 1981; Müslümov ve Aras 2004; Okuyan 2009; Fidan 2011). Ekiz (2006), faiz oranlarındaki artışın bankaların kârlılığını azalttığı sonucuna ulaşmıştır.

Asimetrik bilgi kriterleri çerçevesinde yapılan bazı çalışmalarda ise, "Tüketici Güven Endeksi" ile "BIST-100 Endeksi" arasında ilişkinin bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bazı çalışmalarda, tüketicilerin ekonominin geleceğine dair güven duygusunu hissetmesinin ve iyimser bakış açısının borsaya yatırımı arttıracığı tespit edilmiştir (Hsu vd. 2011; Tekin ve Cengiz 2018; Baştürk 2020). Gürgür ve Kılınç (2015), tüketici güveni endeksinin finansal ve makroekonomik değişkenlerden etkilendiğini bulmuştur. Kurt (2018), tüketicinin ekonomiye dair istikrar ve güven duymasının tüketici kredileri üzerinde olumlu bir etkisinin olduğunu aksi durumun ise tüketici kredilerinin azaltıcı bir etkisinin olduğunu tespit etmiştir. Kaygısız (2019), makroekonomik değişkenlerin "Tüketici Güven Endeksi" ile "Reel Kesim Güven Endekslerini" etkilediği sonucuna ulaşmıştır. Sayan (2019), 2008 küresel ekonomik krizin asimetrik bilgi teorisi kapsamında katılım ve mevduat bankaları üzerindeki etkilerini incelemiş, sonuç olarak her iki bankanın piyasa koşulları ve makroekonomik göstergelerden etkilenme seviyelerinde değişikliklerin bulunduğu sonucuna ulaşmıştır.

Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışmanın amacı, asimetrik bilgi çerçevesinde 2013Q1-2019Q4 yılları arasında bankaların finansal performanslarının, "tüketici güven", "reel kesim güven" ve "BIST-100 endeksi" üzerinde etkilerini incelemektir. Çalışmanın verileri, "Merkez Bankası Elektronik Veri Dağıtım Sistemi (EVDS)", "İslami Finansal Hizmetler Kurulu (İFSB)", "Borsa İstanbul (BIST)", "Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK)", "Dünya Bankası" ve "Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK)" kuruluşlardan toplanmıştır. Elde edilen verilere korelasyon, regresyon testi ve panel veri analizi uygulanmıştır. Çalışmada, iki farklı panel regresyon modeli kurgulanmıştır.

$$SVO = \beta_0 + \beta_1 (BIST-100) + \beta_2 (TGE) + \beta_3 (RKGE) \quad (1)$$

$$LVO = \beta_0 + \beta_1 (BIST-100) + \beta_2 (TGE) + \beta_3 (RKGE) \quad (2)$$

Yukarıda yer verilen ilk modelde bağımlı değişken sermaye /toplam varlık oranını (SVO) ifade ederken, ikinci modelde bağımlı değişken likidite /toplam varlık oranını (LVO) göstermektedir. İki modelde yer alan bağımsız değişkenler ise, Borsa İstanbul (BIST)'da belli pazarda işlem gören 100 hisse senedi (BIST-100), tüketici güven endeksi (TGE) ve reel kesim güven endeksi (RKGE) ile belirtilmektedir. Ayrıca, modelde β_0 sabit, β_1 , β_2 , β_3 bağımsız değişkenlerin parametrelerini göstermektedir.

Araştırma analizinde, korelasyon testinde uygun yöntemin belirlenmesi amacıyla verilerin dağılımında normallik testi yapılmıştır (Karasar, 2012). Kolmogorov Smirnov Testi sonucunda, SVO ve LVO parametrelerinin normal dağılıma uymadığı görülmüştür. Bu nedenle analizde Spearman's Rho korelasyonu ve kısmi korelasyon (partial correlation) tercih edilmiştir. Verilerde durağanlık için eş bütünleşme, otokorelasyon ve birim kök testleri kullanılmış olup birim kök içeren ve durağan olmayan serilerin durağanlığı için logit yöntemi tercih edilmiştir. Çalışmada birim kök

analizi için, ikinci nesil testlerden Pesaran (2007) tarafından geliştirilen CADF ve CIPS testleri kullanılmıştır. Drukker testi ile otokorelasyon incelenmiş olup bu işlemde sonra Hausmann testi uygulanmıştır. İstatistiki analizler Stata MP 14.0 ve SPSS paket programı ile yapılmıştır.

Araştırma Bulguları

Mevduat bankaları ve katılım bankalarının SVO ile TGE, RKGE ve BIST-100 endeksi arasındaki ilişki ölçümüne dair analiz sonuçları Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1: Bankaların SVO İle TGE, RKGE ve BIST-100 Endeksi Arasındaki İlişki Sonuçları

Değişkenler		Mevduat Bankaları		Katılım Bankaları	
		r	p	r	p
SVO-TGE	Spearman’s rho	-0.301	0.120	0.343	0.074
	Yıl ve dönem kontrollü	-0.532*	0.005	-0.322	0.109
SVO-RKGE	Spearman’s rho	-0.356	0.063	0.001	0.998
	Yıl ve dönem kontrollü	-0.249	0.221	-0.162	0.430
SVO-BIST-100	Spearman’s rho	-0.168	0.393	-0.602*	0.001
	Yıl ve dönem kontrollü	-0.068	0.740	-0.247	0.224

Tablo 1’de yer alan korelasyon analizi sonuçları incelendiğinde, mevduat bankalarında SVO ile TGE arasındaki ilişkinin bulunmadığı ($p>0.05$), yıl ve dönem kontrollü korelasyon analizinde ise ilişkinin yer aldığı tespit edilmiştir ($r=-0.532$; $p<0.01$). Mevduat bankalarının SVO ile RKGE arasında ve mevduat bankalarının SVO ile BIST-100 endeksi arasında yapılan her iki analizde de ilişkinin olmadığı tespit edilmiştir ($p>0.05$). Katılım bankalarında SVO ile TGE arasında hem Spearman’s rho hem de yıl ve dönem kontrollü korelasyon analizinde bir ilişkiye rastlanılmamıştır ($p>0.05$). Ayrıca, katılım bankalarının SVO ile RKGE arasında her iki korelasyon analizinde bir ilişki tespit edilmemiştir ($p>0.05$).

SVO ile BIST-100 arasında yıl ve dönem kontrollü korelasyon analizinde bir ilişki tespit edilememiş olup ($p>0.05$), Spearman’s Rho korelasyon analizinde bir ilişki olduğu görülmüştür ($r=-0.602$; $p<0.01$).

Mevduat ve katılım bankalarının LVO ile TGE, RKGE ve BIST-100 endeksi arasındaki ilişkinin tespiti için Spearman rho korelasyon analizi ve yıl/dönem kontrollü korelasyon analizleri yapılmış olup bu analizlere dair sonuçlar Tablo 2’de yer almaktadır.

Tablo 2: Bankaların LVO ile TGE, RKGE ve BIST-100 Endeksi Arasındaki İlişki Sonuçları

Değişkenler		Mevduat Bankaları		Katılım Bankaları	
		r	p	r	p
LVO-TGE	Spearman’s rho	0.654*	0.000	-0.200	0.307
	Yıl ve dönem kontrollü	0.372	0.061	-0.485*	0.012
LVO-RKGE	Spearman’s rho	0.243	0.212	-0.352	0.066
	Yıl ve dönem kontrollü	0.397*	0.045	-0.373	0.061
LVO-BIST-100	Spearman’s rho	-0.776*	0.000	0.012	0.951
	Yıl ve dönem kontrollü	0.201	0.325	-0.124	0.547

Analiz sonuçlarına göre mevduat bankalarının LVO ile TGE arasındaki ilişki tespit edilirken ($r=0.654$; $p<0.01$), yıl ve dönem kontrollü korelasyon analizinde bir ilişkinin

varlığına rastlanılmamıştır ($p>0.05$). RKGE ile mevduat bankalarının LVO arasında Spearman's rho korelasyon analizine göre bir ilişki bulunmazken ($p>0.05$), yıl ve dönem kontrollü korelasyon analizinde pozitif yönde bir ilişkinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır ($r=0.397$; $p<0.05$). BIST-100 ile LVO arasında mevduat bankalarında negatif yönlü ($r=-0.776$; $p<0.01$), bir ilişki tespit edilmiş olup, aynı ilişkiye yıl ve dönem kontrollü analizde rastlanılmamıştır ($p>0.05$). Katılım bankalarında TGE ile LVO arasında Spearman's rho korelasyon analizinde bir ilişki tespit edilememiştir ($p>0.05$). Aynı değişkenlere dair yıl ve dönem kontrollü korelasyon analizinde ise negatif yönlü bir ilişkinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır ($r=-0.485$; $p<0.05$). Her iki korelasyon analizi sonuçlarında, katılım bankalarının LVO ile RKGE arasında ilişkinin olmadığı görülmüştür. Reel kesim güven endeksine benzer şekilde, katılım bankalarının LVO ile BIST-100 endeki arasında bir ilişki bulunamamıştır ($p>0.05$).

Panel veri analizi yapılırken sonuçların tutarlı olması için seriler arasında yatay kesit bağımlılığı olup olmadığına dikkat edilmelidir (Breusch ve Pagan, 1980; Pesaran, 2004). Bu çalışmada, yatay kesit bağımlılığı tespiti için ikinci nesil testler arasında yer alan Pesaran (2007) tarafından literatüre kazandırılmış olan CADF ve CIPS testleri uygulanmıştır. Test sonuçlarında SVO ve LVO parametrelerinin birim kök içerdiği tespit edilmiş olup, birim kök içermeyene kadar farklar alınmıştır. İkinci dereceden farklarda birim kök yer almadığı tespit edilmiştir. Bu durumun yanında otokorelasyon tespiti için Drukker (2003) testi uygulanmış ve SVO serisinin üçüncü farkında, LVO serisinin ikinci farkında otokorelasyonun yer almadığı sonucuna ulaşılmıştır. Dolayısıyla elde edilen sonuçlar ışığında LVO için ikinci, SVO için üçüncü derece farklar kullanılmıştır. Panel veri modelinin bulunması için Hausman (1978) testi yapılmış olup test sonucunda random etki modeli kabul edilmiştir. Tablo 3'te panel veri analizine dair sonuçlar yer almaktadır.

Tablo 3: Panel Veri Analizi Sonuçları

SVODF3	β	Std. Hata	z	P>z	95% Güven aralığı	
					Minimum	Maksimum
BIST-100	-0.0376	0.0366	-1.03	0.305	-0.1094	0.0342
TGE	0.2291	1.2910	0.18	0.859	-2.3012	2.7595
RKGE	-2.3871	1.1159	-2.14	0.032	-4.5742	-0.2000
Sabit	367.3427	98.5130	3.73	0.000	174.2608	560.4245
R ² : 0.1723; X ² (3): 10.83; p=0.0127						
LVODF2	β	Std. Hata	z	P>z	95% Güven aralığı	
					Minimum	Maksimum
BIST-100	0.1299	0.1169	1.11	0.266	-0.0991	0.3590
TGE	2.9151	4.1177	0.71	0.479	-5.1554	10.9858
RKGE	-7.1325	3.5591	-2.00	0.045	-14.1083	-0.1568
Sabit	491.2366	314.6828	1.56	0.119	-125.5499	1108.023
R ² : 0.0956; X ² (3): 5.69; p=0.1275						

Tablo 3'te, panel veri analizi sonuçlarına göre, bankacılık sisteminde RKGE'nin bankaların SVO düzeylerinde etkisinin olduğu tespit edilmiştir ($p<0.05$). Fakat SVO değerleri üzerinde TGE ve BIST-100 endeksinin etkili olmadığı sonucuna ulaşılmıştır ($p>0.05$). Bankaların, LVO üzerinde sadece RKGE parametresinin etkisinin olduğu ($p<0.05$) tespit edilmiştir.

Bankaların SVO ve LVO ile TGE, RKGE ve BIST-100 endeksinin uyum farkları logit model vasıtasıyla test edilmiştir. Bağımlı değişken normal dağılıma uymadığı için bağımlı değişkenin logaritması alınmıştır. Logit model analizine dair sonuçlar Tablo 4 ve 5'te yer almaktadır.

Tablo 4: Logit Model Sonuçları

Ln SVO	Standart olmayan katsayılar		Standardize katsayılar	t	P
	B	Std. Hata	Beta		
Tüm bankalar					
(Constant)	26,665	39,423		,676	,502
BIST100	-6,339E-5	,000	-,065	-,259	,797
TGE	-,006	,007	-,209	-,815	,419
RKGE	,002	,006	,060	,269	,789
Yıl	-,012	,019	-,176	-,612	,544
Dönem	-,002	,019	-,016	-,099	,921
R ² : 0.071; F: 0.269; p>0.01					
Mevduat					
(Constant)	19,977	12,974		1,540	,138
BIST100	-6,709E-7	,000	-,003	-,008	,993
TGE	-,006	,002	-,878	-2,681	,014
RKGE	,001	,002	,150	,524	,606
Yıl	-,008	,006	-,488	-1,327	,198
Dönem	,000	,006	-,023	-,117	,908
R ² : 0.143; F: 1.901; p>0.01					
Katılım					
(Constant)	33,354	17,781		1,876	,074
BIST100	,000	,000	-,334	-1,141	,266
TGE	-,005	,003	-,493	-1,659	,111
RKGE	,002	,003	,210	,810	,427
Yıl	-,015	,009	-,582	-1,744	,095
Dönem	-,003	,009	-,065	-,355	,726
R ² : 0.294; F: 3.247; p<0.05					

Tablo 4'te görüldüğü üzere, sadece mevduat bankalarında TGE' nin SVO üzerinde negatif yönlü bir etkisinin olduğu bulunmuştur.

Tablo 5: Logit Model Sonuçları

Ln LVO	Standart olmayan katsayılar		Standardize katsayılar	t	p
	B	Std. Hata	Beta		
Tüm bankalar					
(Constant)	71,816	184,375		,390	,699
BIST100	2,789E-5	,001	,006	,024	,981
TGE	-,006	,032	-,044	-,171	,865
RKGE	-,001	,027	-,009	-,040	,968
Yıl	-,034	,091	-,108	-,370	,713
Dönem	-,002	,089	-,003	-,017	,987
R ² : 0.093; F: 0.061; p>0.01					
Mevduat					
(Constant)	100,548	11,827		8,501	,000
BIST100	-2,672E-6	,000	-,003	-,036	,971
TGE	,002	,002	,106	1,140	,266
RKGE	,001	,002	,064	,787	,440
Yıl	-,049	,006	-,869	-8,347	,000
Dönem	,003	,006	,032	,567	,576
R ² : 0.931; F: 74.197; p<0.01					
Katılım					
(Constant)	43,083	45,897		,939	,358
BIST100	5,846E-5	,000	,068	,205	,840
TGE	-,013	,008	-,560	-1,667	,110
RKGE	-,004	,007	-,155	-,526	,604
Yıl	-,019	,023	-,311	-,824	,419
Dönem	-,006	,022	-,058	-,282	,781
R ² : 0.097; F: 1.580; p<0.05					

Tablo 5'te görüldüğü üzere, bankaların LVO ile TGE, RKGE ve BIST-100 endeksinin uyum farklarına yönelik yapılan logit model sonuçlarında ise, sadece mevduat bankalarında yılın LVO üzerinde negatif yönlü etkisinin olduğu görülmüştür.

Sonuç

Asimetrik bilgi ortamı, bankalara duyulan güvenin azalmasına sebep olabilir. Tasarruf sahipleri bankaların güvenilirliği konusunda şüphe duyarlarsa, bankaların bilançolarının bozulduğunu görürlerse, piyasada oluşan kötü haberler yayılırsa, belirsizlik ortamlarında panikleyebilirler ve birçok kişi aynı anda fonlarını geri çekmek için bankalara hücum edebilir. Bu durum, bankaların finansal performanslarını olumsuz etkileyebilir ve özellikle bankaların likidite sorunlarıyla karşılaşmasına sebep olabilir. Bu çalışmanın amacı, asimetrik bilgi çerçevesinde bankaların finansal performanslarının, tüketici güven, reel kesim güven ve BIST-100 endeksi üzerinde etkilerini incelemektir.

Bu çalışmanın temel bulguları arasında, tüketici güven endeksinin artması durumunda mevduat bankalarının sermaye/varlık oranlarında düşüş olduğunun tespiti yer almaktadır. Ayrıca, bankaların konjonktürel gelişmeler çerçevesinde hareket ettikleri, bankaların kredi taleplerini karşılamak için daha fazla riskli kredi vermelerine yönelik bir eğilim sergiledikleri ifade edilebilir. Mevduat bankalarının LVO ile TGE arasında konjonktürel gelişmeler temelinde, değişken ve geçici bir ilişkinin yer aldığı tespit edilmiştir. Bu durumun tüketicilerin harcama eğilimlerindeki değişikliklerinde bankaların bu taleplere değişken yanıtlar verdiğinin bir yansıması olabileceği değerlendirilmektedir. Mevduat bankaların LVO ile RKGE arasında bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Bu doğrultuda reel kesimin güvenin artması sonucunda yatırımların arttığını ve bu artışta bankaların da aracı rolünün olduğunu söylemek mümkündür. Mevduat bankaların SVO ile BIST-100 endeksi arasında bir ilişki bulunamamıştır. Buradan hareketle Türkiye'de yer alan borsa yatırımcılarının ağırlıklı olarak yabancı olmaları ve borsa yatırımcısının kısa vadeli yatırımcı olmasının yanında borsa yatırımcısı ile banka yatırımcısının aynı profilde olmayışının bu sonuca etki ettiği değerlendirilebilir. Mevduat bankalarının LVO ile BIST-100 endeksi arasında bir ilişki olduğu görülmüştür. Bu sonuç ışığında borsanın zamandan bağımsız bir şekilde bankalara önemli bir rakip olduğu değerlendirilebilir. Ayrıca yatırımcı açısından bakıldığında ise yatırımcıların borsayı alternatif bir yatırım aracı olarak değerlendirdiği sonucuna ulaşılabilir.

Katılım bankalarının SVO ile TGE arasında bir ilişkiye rastlanılmamıştır. Bu sonuca etki eden faktörler arasında, katılım bankalarının pazar payının küçük olması ve tüketicilerin katılım bankalarını tercih nedenlerinin daha çok dini gerekçeler olmasının yer aldığı söylenebilir. Katılım bankalarında LVO ile TGE arasında ilişki tespit edilmiştir. Bu sonuç, tüketicilerin zamana ve konjonktürel gelişmelere göre katılım bankalarını mevduat bankalarına alternatif olarak değerlendirdiklerini göstermektedir. Katılım bankalarının SVO ile RKGE arasında bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir. Katılım bankalarının, mevduat bankalarının yanında pazar payının çok küçük olması ve reel kesim ile bu bankalar arasındaki ilişkinin sınırlı olmasının bu sonuca etki ettiği değerlendirilebilir. Katılım bankalarının SVO oranları ile BIST-100 endeksi arasında bir ilişkinin bulunduğu tespit edilmiştir. Borsa yatırımcısının çoğunlukla yabancı yatırımcılardan oluşması ve özellikle bu yatırımcılardan İslam ülkelerinde

yaşayan bireylerin İslami finans prensipleri çerçevesinde ve uygun yatırım ortamlarında katılım bankacılığını borsaya alternatif olarak değerlendirebilecekleri şeklinde yorumlanabilir.

Panel veri analizi sonuçları incelendiğinde, bankaların sermaye/varlık oranına reel kesim güven endeksinin etki ettiği tespit edilmiştir. Asimetrik bilgi ortamında, bankacılık ve reel sektörün birbirleri hakkında farklı bilgilere sahip olması ve reel kesim güven endeksindeki değişimler, bankaların sermaye/varlık oranını etkileyebilir. Bu etki doğrultusunda reel kesim güven endeksindeki değişimler bankaların sermaye/varlık oranlarını artırabilir veya azaltabilir. Logit model sonuçlarında, yalnızca mevduat bankalarında tüketici güven endeksinin sermaye/varlık oranı üzerinde negatif bir etkisi olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuç çerçevesinde mevduat bankalarının katılım bankalarına oranla tüketici güvenine daha çok ihtiyacının olduğu yorumu yapabilmek mümkündür.

Çalışmada elde edilen bulgular doğrultusunda, katılım bankaları ile mevduat bankaları arasında farklılıklar tespit edilirken, dünya genelinde İslami bankacılık sistemlerinin Türkiye'deki karşılığı olan katılım bankacılığı sisteminin mevduat bankacılığına alternatif bir bankacılık sistemi olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuçlar, Parlakkaya ve Çürük, 2011; Iqbal, 2012; Gökalp, 2014; Toraman vd., 2015; Yurttadur ve Demirbaş; 2017; Tuncay, 2018 çalışmalarından elden edilen sonuçlar ile örtüşmektedir. Katılım bankalarının asimetrik bilgi sorunundan mevduat bankalarına oranla daha az etkilenebileceği görülmüş olup, bu sonuçların konu ile ilgili literatürde yer alan, Al-Jarhi, 2002; Sadr ve Iqbal, 2002; Khan ve Mirakhor, 1994; Al-Jarhi, 2021 çalışmalarıyla benzerlik gösterdiği tespit edilmiştir. Asimetrik bilgi kriterleri çerçevesinde kullanılan değişkenler ile banka bilançoları arasında ilişki olduğu ve bu değişkenlerin bankacılık sektörünü etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlar, Ekiz, 2006; Kaygısız, 2019; Gürgür ve Kılınç, 2015 çalışmalarıyla örtüşmektedir. Ayrıca bu iki banka türünün asimetrik bilgi çerçevesinde makroekonomik göstergelerden ve piyasa koşullarından etkilenme düzeylerinde farklılıklar olduğu görülmüş ve bu sonuçların Sayan, 2019 çalışmasıyla benzerlik gösterdiği tespit edilmiştir.

Yapılan çalışmalar doğrultusunda, asimetrik bilginin mevduat bankaları ve katılım bankaları üzerinde farklı etkiler yaratabileceği görülmüş olup bankaların bu konuya daha fazla önem vermeleri gerekmektedir. Asimetrik bilginin bankalar üzerindeki etkisini en aza indirebilmek, bankaların finansal sağlığını artırabilmek için daha fazla öz sermayeye dayalı yöntemlerin uygulanması önerilmektedir. Öz sermayenin yanı sıra, bankaların müşterilerine daha fazla güven verebilmesi için şeffaflığı arttırmalarının da asimetrik bilgiyi en aza indirmeye yardımcı olabileceği değerlendirilmektedir. Çalışmanın en önemli kısıtı verilerin 2013-2019 dönemiyle sınırlı olmasıdır. Gelecekte yapılacak çalışmalara, daha farklı banka bilanço kalemleri ile farklı ülkelerle kıyaslama yapılması önerilmektedir.

Değerlendirme	İki Dış Hakem / Çift Taraflı Körleme
Etik Beyan	<p>* Bu çalışma Sakarya Üniversitesi, İslam Ekonomisi ve Finansı Anabilim Dalı'nda Doç. Dr. Ahmet GÜLMEZ danışmanlığında Hülya ER tarafından yazılan "Mevduat Bankaları ile Katılım Bankalarının Finansal Performanslarının Asimetrik Bilgi Kriterleri Çerçevesinde Değerlendirilmesi" başlıklı doktora tezinden üretilmiştir.</p> <p>Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.</p>
Benzerlik Taraması	Yapıldı – İthenticate
Etik Bildirim	itobiad@itobiad.com
Çıkar Çatışması	Çıkar çatışması beyan edilmemiştir.
Finansman	Bu araştırmayı desteklemek için dış fon kullanılmamıştır.
Yazar Katkıları	<p>Çalışmanın Tasarlanması: 1. Yazar (%50), 2. Yazar (%50)</p> <p>Veri Toplanması: 1. Yazar (%50), 2. Yazar (%50)</p> <p>Veri Analizi: 1. Yazar (%50), 2. Yazar (%50)</p> <p>Makalenin Yazımı: 1. Yazar (%50), 2. Yazar (%50)</p> <p>Makale Gönderimi ve Revizyonu: 1. Yazar (%50), 2. Yazar (%50)</p>

Peer-Review	Double anonymized - Two External
Ethical Statement	<p>* This article was produced from the doctoral thesis titled "Evaluation of Financial Performances of Deposit Banks and Participation Banks within the Framework of Asymmetric Information Criteria" written by Hülya ER at Sakarya University, Department of Islamic Economics and Finance.</p> <p>It is declared that scientific and ethical principles have been followed while carrying out and writing this study and that all the sources used have been properly cited.</p>
Plagiarism Checks	Yes - İthenticate
Conflicts of Interest	The author(s) has no conflict of interest to declare.
Complaints	itobiad@itobiad.com
Grant Support	The author(s) acknowledge that they received no external funding in support of this research.
Author Contributions	<p>Design of Study: 1. Author (%50), 2. Author (%50)</p> <p>Data Acquisition: 1. Author (%50), 2. Author (%50)</p> <p>Data Analysis: 1. Author (%50), 2. Author (%50)</p> <p>Writing up: 1. Author (%50), 2. Author (%50)</p> <p>Submission and Revision: 1. Author (%50), 2. Author (%50)</p>

Kaynakça / References

- Akerlof, G. A. (1970). The Market for "Lemons": Quality Uncertainty and the Market Mechanism. *The Quarterly Journal of Economics*, 84(3), 488–500.
- Al-Jarhi, M. A. (2002). Islamic finance: an efficient and equitable option. Islamic Research and Training Institute, Islamic Development Bank, 1–24.
- Al-Jarhi, Mabid A. (2021). Economic Analysis: An Islamic Perspective-I. ASBÜ Yayınları: 01, TKBB Yayınları: 16.
- Baştürk, M. F. (2020). Tüketici Güven Endeksi ile Hisse Senedi Piyasası Arasındaki İlişki: Türkiye Örneği. *Maliye Dergisi*, 177, 145–159.
- BDDK. (2021). Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, Aylık Bankacılık Sektörü Verileri. 12 Haziran 2021 tarihinde <https://www.bddk.org.tr/BultenAylık> adresinden erişildi.
- BIST. (2020). Borsa İstanbul, 23 Ocak 2021 tarihinde <https://borsaistanbul.com/tr/sayfa/44/bist-pay-endeksleri> adresinden erişildi.
- BIST.(2021). Borsa İstanbul, Endeks Verileri. 23 Ocak 2021 tarihinde <https://datastore.borsaistanbul.com/> adresinden erişildi.
- Breusch, T. S., & Pagan, A. R. (1980). The Lagrange Multiplier Test and its applications to model specification in econometrics. *The Review of Economic Studies*, 47(1), 239–253.
- Chapra, M. U. (2019). *Adil Bir Para Sistemine Doğru* (Ö. F. Çev Tekdoğan (ed.)). İktisat Yayınları.
- Chen, S. S. (2011). Lack of Consumer Confidence and Stock Returns. *Journal of Empirical Finance*, 18(2), 225–236.
- Demir, Ü. (2014). *Türkiyede Uygulanan Faiz Politikalarının Borsa 100 Endeksi Üzerindeki Etkileri*. Atatürk Üniversitesi.
- Demirel, S. K. ve Artan, S. (2017). The Causality Relationships between Economic Confidence and Fundamental Macroeconomic Indicators: Empirical Evidence from Selected European Union Countries. *International Journal of Economics and Financial Issues*, 7.
- Drukker, D. M. (2003). Testing for Serial Correlation in Linear Panel-Data Models. *The Stata Journal*, 3(2), 168–177.
- Ekiz, Ç. (2006). *Asimetrik Bilgi Teorisinin Bireysel Bankacılık Sektörü Üzerindeki Etkileri*. Muğla Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Anabilim Dalı.
- Erer, D., Erer, E., & Korkmaz, Ö. (2019). Katılım Bankacılığının Kredi Aktarım Mekanizmasındaki Rolü: Türkiye Üzerine Asimetrik Bir Uygulama. In *Katılım Finansmanında Yeni Yaklaşımlar* (pp. 11–45). TKBB Yayınları.
- Fidan, M. M. (2011). Kobi Kredi Piyasasında Asimetrik Bilgi Ve Ahlaki Tehlike: Laleli Örneği. *Maliye ve Finans Yazıları*, 1(90), 41–57.

Gökalp, F. (2014). Kriz Öncesi ve Kriz Sonrası Dönemler İtibariyle Katılım Bankaları ve Ticari Bankaların Karlılığı Üzerine Karşılaştırmalı Bir Araştırma. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 32, 191–201.

Gürgür, T., & Kılınç, Z. (2015). What Drives the Consumer Confidence in Turkey? Research and Monetary Policy Department, Central Bank of the Republic of Turkey, 17, 1–13.

Hahm, J.-H., & Mishkin, F. S. (2000). Causes Of The Korean Financial Crisis: Lessons For Policy. National Bureau of Economic Research, 7483, 1–77.

Hausman, J. A. (1978). Specification Tests in Econometrics. *Econometrica*, 46(6), 1251–1271.

<http://www.jstor.org/stable/1913827><http://www.jstor.org/><http://www.jstor.org/action/showPublisher?publisherCode=econosoc><http://www.jstor.org>

Hsu, C. C., Lin, H. Y., & Wu, J. Y. (2011). Consumer Confidence and Stock Markets: The Panel Causality Evidence. *International Journal of Economics and Finance*, 6(3), 91–98.

IFSB. (2021). Islamic Financial Services Board, Data by Country (Islamic Banking). 23 Ocak 2021 tarihinde https://www.ifsb.org/psifi_03.php adresinden erişildi.

Iqbal, A. (2012). Liquidity Risk Management: A Comparative Study between Conventional and Islamic Banks of Pakistan. *Global Journal of Management and Business Research*, 12(5), 54–64.

Jaffee, D. M., & Russell, T. (1976). Imperfect Information, Uncertainty, and Credit Rationing. *The Quarterly Journal of Economics*, 90(4), 651–666.

Jansen, W. J. ve Nahuis, N. J. (2003). The Stock Market and Consumer Confidence: European Evidence. *Economics Letters*, 79(1), 89–98.

Karasar, N. (2012). Bilimsel Araştırma Yöntemi. Bilim Kitap Kırtasiye Yayınevi.

Kaygısız, A. D. (2019). Türkiye’de Tüketici Ve Reel Kesim Güven Endeksi İle Seçilmiş Makro Değişkenler Arasındaki İlişki: 2010-2018. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 17(1), 314–332.

Khan, M., & Mirakhor, A. (1994). Monetary Management in an Islamic Economy. *Journal of King Abdulaziz University-Islamic Economics*, 6(1), 3–21. <https://doi.org/10.4197/islec.6-1.1>

Kurt, Ü. (2018). İstikrar Ve Güvenin Tüketici Kredileri Üzerindeki Etkisi: Türkiye İçin Zaman Serisi Analizi. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 16(32), 365–378.

Mishkin, F. S. (1997). The Causes and Propagation of Financial Instability : Lessons for Policymakers. *Maintaining Financial Stability in a Global Economy*, 55–96.

Mishkin, F. S., & Strahan, P. E. (1999). What Will Technology Do To Financial Structure? National Bureau of Economic Research Working Paper, No. 6892, 1–41.

Münyas, T. (2016). Finansal Sistemin Yapısı ve Finansal Piyasalar. In T. Münyas (Ed.), *Finansal Piyasalar ve Kurumlar* (pp. 1–13). Ekin Yayınevi.

Müslümov, A., & Aras, G. (2004). Kredi Piyasalarında Asimetrik Bilgi Ve Bankacılık Sistemi Üzerine Etkileri. *İktisat İşletme ve Finans*, 22, 55–65. <https://doi.org/10.3848/iif.2004.22.1936>

Ocampo, J. A., Spiegel, S., & Stiglitz, J. E. (2008). Capital Market Liberalization and Development. In J. A. Ocampo & J. E. Stiglitz (Eds.), *Capital Market Liberalization and Development* (pp. 1–47). Oxford University Press.

Okuyan, H. A. (2009). Asimetrik Bilginin Türk Bankacılık Sektörü ve Kredi Piyasaları Üzerinde Etkisi. *Anadolu International Conference in Economics*, 2–12.

Parasız, İ. (2007). *Modern Bankacılık Teori ve Uygulama (2.baskı)*. Ezgi Kitapevi Yayınları.

Parlakkaya, R., & Çürük, S. A. (2011). Finansal Rasyoların Katılım Bankaları ve Geleneksel Bankalar Arasında Bir Tasnif Aracı Olarak Kullanımı : Türkiye Örneği. *Ege Akademik Bakış*, 11(3), 397–405.

Pesaran, M. H. (2004). General diagnostic tests for cross section dependence in panels. In *Discussion Paper Series (Vol. 1240)*.

Pesaran, M. H. (2007). A simple panel unit root test in the presence of cross-section dependence. *Journal of Applied Econometrics*, 22(2), 265–312.

Sadr, K., & Iqbal, Z. (2002). Choice Between Debt and Equity Contracts and Asymmetrical Information: Some Empirical Evidence. In M. Iqbal & D. T. Llewellyn (Eds.), *Islamic Banking and Finance New*

Perspectives on Profit-Sharing and Risk (pp. 139–151). Edward Elgar Publishing. <https://doi.org/10.4337/9781843765318.00013>

Sayan, M. (2019). 2008 Küresel Finans Krizinin Türkiye'deki Katılım Bankaları İle Mevduat Bankalarına Etkisinin Asimetrik Bilgi Teorisi Çerçevesinde Ampirik Değerlendirmesi: Ardl Modeli. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İslam İktisadı ve Finansı Anabilim Dalı.

Shiller, R. J. ve Akerlof, G. A. (2010). *Hayvansal Güdüler* (Ç. N. Domaniç & Ç. K. Levent (eds.)). Scala Yayıncılık.

Siddiqi, M. N. (2006). Islamic Banking and Finance in Theory and Practice: A Survey of State of the Art. *Islamic Economic Studies*, 13(2), 1–48.

Simons, H. (1948). *Economic policy for a free society*. University of Chicago Press.

Stiglitz, J. E., & Weiss, A. (1981). Credit Rationing in Markets with Imperfect Information. *The American Economic Review*, 71(3), 393–410.

Stiglitz, S. (2008). The fruit of hypocrisy. *The Guardian*.

Takan, M. ve Acar, M. (2018). *Bankacılık Teori, Uygulama ve Yöntem (8.baskı)*. Nobel Yayınları.

TCMB. (2020). Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası, Reel Kesim Güven Endeksi. 08 Aralık 2020 tarihinde <https://www.tcmb.gov.tr/> adresinden erişildi.

Tekin, B., & Cengiz, S. (2018). Pay Senedi Piyasası İle Tüketici Güven Endeksi Arasındaki Nedensellik Ve Eşbütünleşme İlişkileri: Borsa İstanbul'da Bir Uygulama. *Journal of Social And Humanities Sciences Research (JSHSR)*, 5(29), 3837–3847.

Toraman, C., Ata, H. A., & BUĞAN, M. F. (2015). İslami Bankacılık Faaliyetlerine Yönelik Müşteri Algısı Üzerine Bir Araştırma. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 14(4), 761–779.

TCMB. (2021). Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, Elektronik Veri Dağıtım Sistemi. 23 Ocak 2021 tarihinde <https://evds2.tcmb.gov.tr/> adresinden erişildi.

TUİK. (2020). Türkiye İstatistik Kurumu, Güven Endeksleri. 20 Aralık 2020 tarihinde <https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=ekonomik-guven-117&dil=1> adresinden erişildi.

Tuncay, M. (2018). Katılım Bankaları İle Mevduat Bankalarının Finansal Performanslarının Karşılaştırılması. *Al Farabi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(1), 160–176.

World Bank. (2021). World Bank Group (WBG), Databank. 23 Ocak 2021 tarihinde <https://databank.worldbank.org/reports.aspx?source=2&country=TUR> adresinden erişildi.

Yurttadur, M., & Demirbaş, H. (2017). Türkiye'de Bulunan Katılım Bankaları ve Özel Sermayeli Mevduat Bankalarının Finansal Performanslarının Karşılaştırılması. *İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(2), 89–117.